

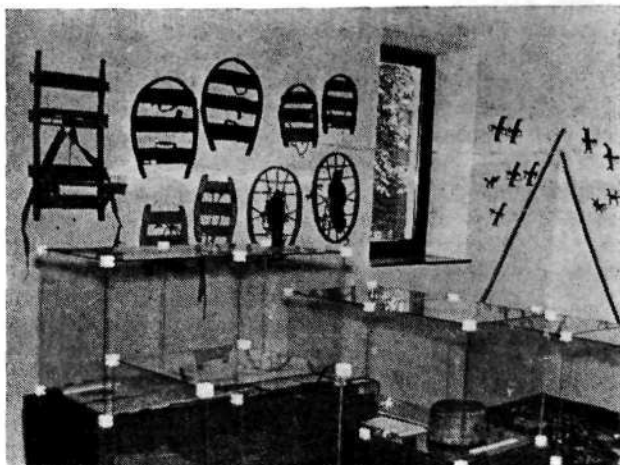
Za začetek so urejene le štiri sobe prvega nadstropja v prenovljeni Jozlнови hiši v Mojstrani. Hišo je zgradil leta 1905 Jože Jakl-Jozl (letnica je na prvotni fasadi izstopala na desnem vogalu pročelja). Bil je ovčar, triglavski vodnik, nadelovalec gorskih poti in zaupnik PD. Njegov sin Jože pa je bil najmočnejši triglavski nosač. Na Kredarico je za stavo nesel nekoč 106 kg težak tovor? Padel je kot partizan na Oblici na pragu svobode leta 1945. Stari Jozl je imel v spodnjih prostorih vaško gostilno »Peričnik«. Po nacionalizaciji je hiša prešla v upravo okrevališča beograjskih študentov medicine »Sonja Marinković«, pozneje je bila priključena hotelu Triglav v Mojstrani kot depandansa okrevališča ZB. Stavba je sedaj preurejena ter je v njej prikazana Triglavska muzejska zbirka PD Dovej-Mojstrana.

V prvi sobi je ponazorjen začetek gorohodstva. Pastirji, lovci in divji lovci so bili prvi pristopniki v naš visokogorski svet ugotavlja že Valvasor v svoji knjigi »Slava Vojvodine Kranjske«. Sledili so jim raziskovalci, turisti, planinci in alpinisti, kar spoznavamo v nadaljnji zbirki: poskus organiziranega planinstva in prodora avstrijskega in nemškega planinstva v naše gore. Prikazani so Valentin Stanič, naš največji, svetovno znani in pri-

znani alpinist, prvopristopnik in raziskovalec v vzhodnih Alpah; Ivan Žan, organizator prvega slovenskega planinstva že leta 1872, ki je napisal pravila za »Gorsko društvo Triglavski prijatelji«; nadalje Ziga Zois in Marko Pernhart, slikar panorame s Triglava, ki domujejo v tej sobi.

V drugi sobi so predstavljeni Franc Kadilnik, starosta slovenskega planinstva; Franc Orožen, prvi predsednik SPD; Piparji; Jakob Aljaž, vztrajni borec za slovenski značaj Triglava: Požganec, Aljaževa desna roka pri gradnji planinskih objektov; dr. Henrik Tuma in drugi. Gorske triglavske vodnike srečujemo v tretji sobi kot, Pečarja, oba Jaklnova, Skumavca, Ribača, Urbasa, Laha, Hlebajnjo in druge. V četrti sobi pa se seznanjamo z začetki ustanavljanja in dela prvih podružnic na zgornjem Gorenjskem: radovljiško, češko, ki je delovala v Alpah, podružnico za kranjskogorski sodni okraj s takratnim sedežem na Jesenicah. Tu se seznanimo tudi z ustanovitelji in začetki gorske reševalne službe leta 1912 v Kranjski Gori. Med ustanovitelji je bil tudi rojak iz Zeleznikov dr. Jernej Demšar. V vseh sobah vidimo tudi takratno osebno opremo gorohodcev, gorskih vodnikov, pa dokumente, znake in zapise ter nekatere izbore iz literature.

Triglavska muzejska zbirka, del razstave v tretji sobi





Triglavska muzejska zbirka, del razstave v četrti sobi

Pa kaj bi? Zbirka govori tako nazorno o dogajanjih in zapuščini, da jo velja obiskati in si jo ogledati.

V zbirki bi bilo treba nekaj stvari še očitneje prikazati. Za mojstransko-dovški teritorij je tudi važno, da Triglav ni samo gora, pač pa tudi pojem starslovenskega božanstva in slovenski simbol vseh časov. Še več, Triglav je bil naravni mejnik treh katastrskih občin (Bled, Dovje, Bela Peč) že v 17. odnosno 18. stoletju. Tako omenja Jože Rus v svojem zapisu oziroma razpravi pod naslovom »Triglav« (Geografski vestnik, 1926, str. 89), za kar navaja tudi edino ohranjeni 19. list Ločnikarjeve (Matej Ločnikar, župnik v Gorjah pri Bledu) panorame iz leta 1701: »Veliki Terglau« iz doline Krme.

Dokaj obdelano in pripravljeno za razstavo je tudi gradivo iz časa med obema vojnoma, med NOB in povojno obdobje. Pripravljajo tudi tematiko za gorsko — turno smučanje, ki bo postopno predstavljena v gornjem nadstropju v za ta na-

men prapravljenih prostorih. Dočim bo v levi pritlični sobi že ob začetku leta 1985 predstavljen Triglavski narodni park, propagandno gradivo, posnetki nagrajenih planinskih panoramskih fotografij. Tu bo moč kupiti planinske vodnike in literaturo, razglednice in značke. Na voljo bo tudi spominski žig.

V knjigo vpisov in vtisov se je vpisalo že v prvem mesecu preko 1800 obiskovalcev, ne upoštevajoč otvoritvenega dne. To zgovorno dokazuje pravilno odločitev ustanoviteljev in je priznanje za vztrajno prizadevnost vsem, ki so to zbirko načrtovali in kakorkoli pripomogli k prikazu te zvrsti naše kulturne dediščine.

#### Opomba

Slike v prispevkih o Planinskem muzeju in Triglavski muzejski zbirki v Mojstrani so iz fotoarhiva Tehniškega muzeja železarne Jesenice. Foto Irena Kučina

Ivan Jenko